

Verstoorde stofwisseling rond werpen

Tomen worden steeds groter en zeugen hebben tegenwoordig nogal eens moeite met vlot werpen. Niet verrassend dat dit probleem ook veel genoemd wordt in Denemarken, met nog grotere tomen dan in ons land. Gevolg: meer doodgeboren en zwakke biggen en een slecht op gang komende melkgift. Dit kan te maken hebben met stofwisselingsproblemen.

Soms liggen de oorzaken voor de hand, bijvoorbeeld als een zeug duidelijk te vet is of de kraamstaltemperatuur te hoog. Daarnaast kan sprake zijn van chronische stress door verwondingen, pootproblemen of te veel onrust in de kraamstal door constant te veel lawaai (radio!). Ook als het toezicht tijdens het werpen op onvoorspelbare tijden en met veel bombarie plaatsvindt, dan geeft dat onrust. Maar het is ook mogelijk dat de zeug last heeft van stofwisselingsproblemen. Er verandert nogal wat in een korte periode: enerzijds de overgang van drachtstal naar kraamstal en van drachtvoer naar lactovoer, anderzijds het op gang komen van de geboorte en van de melkgift. Verschillende stofwisselingsystemen zijn hierbij betrokken: de energie-, de eiwit- en de calcium-/fosforstofwisseling.

Energie- en eiwitstofwisseling

Het werpproces kost erg veel energie en daarvan raakt de zeug uitgeput. Het is dus van belang dat ze voldoende energie opneemt. Het is in elk geval verstandig om de voergift niet te ver te laten dalen rond het werpen. Als een zeug onvoldoende energie kan benutten uit het voer, zal ze extra vet gaan verbranden en dat geeft mogelijk ook een extra belasting van de lever, waar het vet verwerkt wordt. Met bloedonderzoek is te onderzoeken of hiervan sprake is. Bij onvoldoende energieopname zullen de zogeheten vrije vetzuren (NEFA's) in het bloed

toenemen. Ook de eiwitopname is van belang. Bij lage eiwitopname zal minder ureum (een afbraakproduct van eiwit) in het bloed zitten. Een laag eiwitgehalte en een hoog NEFA-gehalte enkele dagen voor werpen lijken te zijn gerelateerd aan een traag werpproces. Als zelfs de lever te lijden heeft van de verstoorde energiestofwisseling, zullen in het bloed bepaalde leverenzymen (AST) te veel voorkomen. En soms is dan ook sprake van te weinig albumine, een eiwit dat in de lever wordt aangemaakt.

Calcium-/fosforstofwisseling

Om voldoende calcium en fosfor beschikbaar te hebben voor de op gang komende melkproductie, maar ook voor de samentrekking van de spieren van de baarmoeder, zal een zeug een deel van het benodigde calcium en fosfor vrijmaken uit de botten. Vooral zeugen die rond het werpen makkelijk overschakelen op extra botafbraak, maar die in een later stadium ook weer zorgen voor herstel van het botweefsel, zullen vlot werpen en melk produceren. Dit is te meten door in het bloed de stoffen CTx (een afbraakproduct van botweefsel) en Osteocalcine (een hormoon dat de botopbouw stimuleert) te meten. Vooral de verhouding tussen die twee, en de mate waarin dat verschilt vóór en na het werpen, hangt samen met het werpproces. Kortom, door bloedonderzoek is inzichtelijk te krijgen of de stofwisseling rond het werpen goed functioneert.